80 – річчя професора П.М. Галича

12 липня 2003 р. виповнюється 80 років із дня народження та 52 роки наукової і суспільної діяльності видатного українського вченого, доктора хімічних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України Петра Миколайовича Галича.

П.М. Галич – засновник широко відомої української наукової школи вчених-нафтохіміків, один із фундаторів розвитку в Україні нового напряму фізичної хімії – адсорбція вуглеводнів нафти та каталіз на цеолітах. Його праці стали вагомим внеском у розвиток фундаментальних теоретичних і прикладних досліджень у галузі гетерогенного каталізу.

Наукова діяльність П.М. Галича розпочалась ще під час навчання у Львівському політехнічному інституті, до якого він вступив у 1946 р. після закінчення Глинської середньої школи на Сумщині. У 1951 р. Петро Миколайович стає аспірантом Інституту нафти АН СРСР. Молодий науковець виконує важливі теоретичні та практичні дослідження, спрямовані на вивчення складу та будови високомолекулярних компонентів нафти і визначення механізму смоло- та асфальтеноутворення у процесах старіння дизельних палив і виробництва бітумів. У 1954 р. П.М. Галич захищає кандидатську дисертацію (керівник роботи — академік С.Р. Сергієнко). Результати дисертаційної роботи були втілені у промислове виробництво в 1954–1959 рр. на Одеському нафтопереробному заводі. В цей час Петро Миколайович працює в Інституті нафти АН СРСР на посаді наукового співробітника, потім заступника завідувача лабораторії високомолекулярних сполук нафти.

З 1959 р. П.М. Галич переїздить до Києва працювати в Інституті хімії високомолекулярних сполук, де на конкурсній основі займає посаду старшого наукового співробітника, заступника керівника Сектора нафтохімії, а з 1963 по 1989 рр. – завідувача відділу хімії вуглеводнів нафти. Очолювані ним дослідження пов’язані із синтезом цеолітів і використанням їх як адсорбентів і каталізаторів у процесах нафтохімії та нафтопереробки. Піонерські роботи П.М. Галича по каталітичному перетворенню та розділенню вуглеводнів на цеолітах різної хімічної природи започаткували нові уявлення про характер перебігу хіміч-

них перетворень в умовах крекінгу та дегідрування вуглеводнів нафти, привели до розробки процесу селектокрекінгу. Ювіляром було виявлено, детально вивчено та описано вплив молекулярно-ситового ефекту на специфічність каталізу, який одержав назву "псевдоефект" нециклічної дегідрогенізації та деструкції *н*-алканів. Ним досліджено роль обмінних катіонів у формуванні каталітичних властивостей цеолітних каталізаторів, розроблено оригінальні вітчизняні процеси виділення *н*-алканів із бензинових і дизельних палив. На основі цих досліджень у 1970 р. П.М. Галичем була захищена докторська дисертація на тему: "Розділення і каталітичне перетворення вуглеводнів на цеолітах". А вже наступного року йому присвоєно звання професора.

П.М. Галичем зі співробітниками відкрито реакцію алкілування метилзаміщених ароматичних вуглеводнів та їх похідних метанолом у бічний ланцюг на лужних цеолітах, яка визначила принципово нові шляхи отримання відповідних вініл- і етилзаміщених сполук із доступної нафто- та вуглехімічної сировини.

У 80-х роках свої творчі зусилля професор П.М. Галич спрямував на розробку цілої низки цеолітних каталізаторів для багатотоннажних нафтохімічних процесів алкілування парафінових і ароматичних вуглеводнів, ізомеризації *н*-алканів, одержання *о*-алкілфенолів для виробництва присадок до моторних палив.

Велику увагу професор П.М. Галич приділяє науково-організаційній та педагогічній діяльності. Протягом 10 років він є науковим редактором збірника "Катализ и нефтехимия", а свого часу входив до складу редколегії журналу "Нефтехимия" АН УРСР, низки наукових та кваліфікаційних вчених рад. Петро Миколайович є членом Нафтохімічної секції вченої ради Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України, членом вченої ради Інституту фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України. Багато сил та енергії докладено ювіляром до створення Сектора нафтохімії при Інституті хімії високомолекулярних сполук АН УРСР, комплектування його кадрами та формування матеріальної бази. Талановитий вчений, досвідчений та мудрий учитель, П.М. Галич підготував 4 доктори і 25 кандидатів наук. Творчий доробок Петра Миколайовича нараховує понад 300 наукових статей і 50 авторських свідоцтв і патентів.

Плідна праця Петра Миколайовича відзначена державою, йому присуджено звання "Заслужений діяч науки і техніки України", премію ім. Л.В. Писаржевського. Роботи професора П.М. Галича одержали визнання і за кордоном.

Створена П.М. Галичем наукова школа успішно розвивається. Петро Миколайович і нині сповнений новими ідеями та цікавими задумами. Вчений з широким світоглядом, величезним практичним досвідом, вмілий організатор, він продовжує передавати свої знання колегам, виховує творчу молодь. П.М. Галичу притаманні висока працездатність, вимогливість до себе та співробітників, відданість науці, творча енергія й ініціативність. Його активна діяльність не зупиняється ні на мить.

Наукова громадськість України вітає Петра Миколайовича з 80-річчям і зичить йому міцного здоров'я, невичерпного оптимізму, подальших творчих успіхів.